

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:9

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr E. T. v. d. Born, Helpman (Gr.); Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. van Dijk, Groningen; Dr K. Fernhout, Baarn; Drs D. J. Galle, Haarlem; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr J. v. d. Linden, Zeist; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijkenaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijkenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswerd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wolvega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr J. Thijls, Zwolle; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Jan Zwart, Zaandam.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Drukkers-Uitgevers:
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: „Absolute éénmaligheid” II (Slot). — Oranje-Nassouw—Lippe. — Uit de Schrift: Meer dan herhaling. (Luk. 1: 17.) — Kerkelijk Leven: Naar aanleiding der artikelen van Dr Delleman. IV. De professoren ter Synode: Het „objectieve” element in de aanwijzing. De zaak-Dr K. van Dijk. Vage notities van „Om Sions wil”. „Geloof en vrijheid”. — Even Parkeeren: Blauwe paneeltjes. — Geestelijke Adviezen: Verbreken van een verlovings. III. — Pop. Wet. Schetsen: Sealtiel, de aangeboden zegelring. — Uit het Pol. en Soc. Leven: Kerkelijk en onkerkelijk Nederland. II. — Vakwetenschap en Praktijk: Het sterilisatievraagstuk. V. — Brief uit Amerika: De Algemeene Synode. — Perschouw. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

„Absolute éénmaligheid”.

II. (Slot.)

Zooals we reeds opmerkten, wijst Brunner naar enkele bijbelplaatsen, die zijn meening zouden ondersteunen, of waarvan deze een interpretatie zou mogen heeten.

De aandacht valt hierbij allereerst op Romeinen 1:3. Daar wordt van den Heere Christus gezegd, dat hij „geworden is uit het zaad van David”, „ontsproten uit het zaad van David”, „een nakomeling van David” (vert. prof. Greijdanus). Daaraan wordt dan door den apostel toegevoegd: „naar het vleesch”. Brunner concludeert dan: hier is dus sprake van den „Christus naar het vleesch”; en verleden week zagen we reeds, welke eigenaardige gedachten hij daaraan verbindt.

Maar er is geen sprake van een „Christus naar het vleesch”, doch van een „geboren worden naar het vleesch”, een „ontspruiten naar het vleesch”, een „aannemen van de menselijke natuur naar het vleesch”, d.w.z. (volgens Prof. Greijdanus): „bij het voortkomen van den Zoon Gods uit Davids zaad werd Zijn staat of toestand... bepaald... door de 'sax' (het vleesch), zoodat Hij lijden kon en moest, gedaante en heerlijkheid miste.

Hoe weinig dit te maken heeft met de tegenstelling, die Brunner maakte tusschen „Christus in” en „Christus naar het vleesch” blijkt uit het volgende. Brunner — men herinnert het zich van verleden week — beweerde: van den „Christus naar het vleesch” (die dan in vs 3 bedoeld zou zijn) kunnen reporters, kroniekschrijvers, verslaggevers etc. aan te pas komen; niet alzoo evenwel van den „Christus in het vleesch”. Nu staat, volgens Prof. Greijdanus (Komm. bl. 64) de uitdrukking in vs 3 („naar het vleesch”) tegenover een andere in vs 4: „naar den geest, die heiligheid werkt en meebrengt”. Die geest „kwam”, zegt vs 4, „tot regel of maatstaf te dienen van het machtsbezit en de heerlijkheidsschittering van den Zoon Gods” (Prof. Gr.) in Zijn opstanding uit de dooden. Het begrip „Zoon Gods” (of: „Godszoen”, zie hieronder) „in kracht” (vs 4) „begon te gelden met Zijne opstanding”. In dit begrip „wordt over Hem gehandeld als Middelaar, bekleed met Zijne menselijke, uit Davids zaad aangenomen, natuur. Dat ziet op Zijne machts- en heerlijkheidspositie, waartoe Hij met en na Zijne opstanding verheven werd, vgl. Philip. 2:9 v.v., en die in Hand. 2:36 met de namen „Heere en Christus” aangeduid wordt: „Godszoen” (één woord) „in mogendheid”. Bij de opstanding uit de dooden kwam deze „geest”, „bij Hem ten volle door te blinken, en de bestaanswijze Zijner menselijke natuur te bepalen en te beheerschen, en den regel voor de grootheid Zijner macht en voor de schittering Zijner majesteit aan te geven”. (Prof. Greijdanus, op vs 4).

Zou nu Brunner in zijn interpretatie van vers

Oranje-Nassouw—Lippe.

De Nederlandsche Leeuw, — gewijd symbool van fiere kracht,
Die om geen veile tyrannie zich immer wil bekreunen —
Doet van zijn vrijgevochten brullen „Hollands Tuyn” nu dreunen,
Nu hij den trouwen stormloop speurt van 's Volks Oranje-wacht.

Wijl thans de laatste telg van 't zeer gebenedijd geslacht
Van Willem-Vader gaat op 't heerlijk huw'lijksouter steunen, —
Heel 't vrije Volk zijn luchten slaat met vaderlandsche deunen, —
Staat schrap de Leeuw, in zwaren gloor van rembrandtieke pracht:

Een machtig spel van licht is in der tijden angstig duister
Aan 's Vaders erf ontbrand; en in den ouden, gouden band
Van Néerland en Nassouw', is nieuw de Eendracht van het Land!

Het „Soli Deo Gloria!” — dat blijf' bij dezen luister
De doodsbeproefde leus: granieten rotsgrond eeuw na eeuw
Voor grootsche vrijheid en vereende pijlen van den Leeuw!

JAN DE MARÉ.

De terzinen van het sonnet zijn deels geïnspireerd door
Rembrandt's schilderij: „De Eendracht van het Land”.

DRIE gelijk hebben, dan moest men de dingen zóo construeeren:

a) in vs 3 is sprake van den Christus „naar het vleesch”; daár kunnen reporters, verslaggevers etc. aan te pas komen;

b) in vs 4 evenwel is van Christus op heel andere wijze sprake; daar treedt de „Christus naar den geest” op, en met Hem kunnen reporters, kroniekschrijvers etc. niets beginnen.

Feit is evenwel, dat ook de Christus van vs 4 voor „reporters”, „verslaggevers”, toegankelijk is geweest, de opgestane Christus. Sterker nog: Hij heeft gewild, dat ze van Hem, den Opgestane, verslag zouden doen. Hij heeft de apostelen expres daartoe aangewezen; ter wille van ons, die later leven zouden, moesten zij met Hem visch eten, gesprekken voeren, Zijn lichaam bestaen. Hij heeft de ongeloofige „reporters” weliswaar niet meer tot zich toegelaten na de opstanding. Maar de geloovigen, die Hij wel toeliet, met name de apostelen, waren toch heusche „reporters”; — men begrijpt nu wel, hoe het vreemdklinkende woord hier bedoeld is.

Rom. 1:3 bewijst dus niets voor het gevoelen van Brunner.

Evenmin geeft Rom. 9:5 hem den gewenschten steun. Onze Statenvertaling zegt daar, dat Christus uit de Israëlieten is, zooveel het vleesch aangaat. Maar ook dat zegt niets over een „Christus naar het vleesch”, doch leert alleen, dat Hij, voorzoover het vleesch betreft, d.w.z. naar Zijn menselijke natuur, uit de Israëlieten

afkomstig is. Naar Zijn Goddelijke natuur is Hij niet uit hen. Feitelijk is het voor Brunners opvatting vernietigend, dat Paulus in datzelfde Rom. 9:5 onmiddellijk op de woorden, waar Brunner den vinger bij legt, laat volgen, dat juist die „Christus boven alles staat, over alles regeert, de Allerhoogste is, dat Hij God is”. (Prof. Greijdanus). Er wordt niet gezegd: de „Christus naar het vleesch die is mensch, doch de Christus naar den Geest, die is God”. Maar er wordt ons verzekerd: „de Christus is, wat Zijn menselijke natuur betreft, uit de Israëlieten; diezelfde Christus is evenwel óók God”.

Behooren dus in beide plaatsen de woorden „naar het vleesch” niet bij „Christus”, doch bij de werkwoorden (ontspruiten, zijn), niet anders staat het met 2 Kor. 5:16: „zoo dan, wij kennen van nu aan niemand naar het vleesch; en indien wij ook Christus naar het vleesch gekend hebben, nochtans kennen wij (hem) nu niet meer (naar het vleesch).

We kunnen er niet aan denken, over deze moeilijke uitspraak, die een exegeet als Hans Windisch heel wat hoofdbrekens kost, hier uit te weiden. Het is ook niet noodig. Want „naar het vleesch” behoort weer bij het werkwoord, bij „kennen”. Brunner zelf geeft dit toe; maar omdat de zaak in de andere reeds besproken bijbelplaatsen precies zoo er voor staat, is het „beroep” daarop meteen illusoir geworden.

Men zou zich echter vergissen, als men de hoop koesterde, dat theologen als Brunner nu het pleit gewonnen gaven, indien enkele bijbelteksten hun „ontnomen” zouden blijken. Tenslotte hebben die bijbelplaatsen hoogstens illustratieve, signifi- fische beteekenis voor het besef van dergelijke theologen. Hoofdzak is en blijft hun algemeene kijk op het vraagstuk.

En, wat dit laatste betreft, meent Brunner, dat, zakelijk gesproken, zijn (verleden week hier nader uitgewerkte) onderscheiding tusschen „Christus in” en „Christus naar het vleesch” onlosmakelijk verbonden is aan de belijdenis van de vleesch- wording des Woords zelf, en aan die van den vernederden Christus, den Christus in knechtsgestalte. Maar die belijdenis sluit allerm- minst in, wat Brunner wil. Wat Brunner den Christus „naar het vleesch” noemt, de Christus in knechtsgestalte, heeft weliswaar den „chronist” werk te doen gegeven, maar hierboven merkten wij reeds hetzelfde van den Christus-in-verhoog- ing op. Nu is volgens Philipp. 2:9 Christus’ werk, in Zijn vernedering verricht, de rechts- grond voor Zijn verhooging. Zou nu een geloovige zich voor den verhoogden Christus zóó interese- seeren, dat hij van diens doen en laten, betrouw- bare „reportage” verlangde, (zoals er in het be- gin der christelijke jaartelling immers zeer velen geweest zijn), dan heeft de „kroniekschrijver” die te zijnen behoeve van den verhoogden Chris- tus melding doen wil, niet een „gemeenschappelijk punt” (en dan meer niet) gemeen met den ander- en kroniekschrijver, die van den Christus-in-ver- nedering wil verhalen, doch dan moet gène in het verlengde van dezen gaan staan; en beiden hebben zich tot het kennen van den Christus vooraf te onderwerpen aan het Woord der pro- fete, gegeven in de Schrift, en aan het zelfgetui- genis van Christus Jezus. Ook van den verhoog- den Christus is „reportage” mogelijk geweest. Kon men achter de wolken komen tot daar, waar Hij is, en zou hooren en zien daar niet vergaan, dan ware ze heden nog mogelijk. Zou Hij in den jongsten dag den tijd er voor geven willen (chili- asten nemen dit zelfs aan), dan zou ook alsdan van den verhoogden Christus zulke berichtgeving mogelijk zijn: per radio, per televisie, per film. Want tenslotte geldt het ook, juist óók van den ver- hoogden Christus, dat Hij „naar het vleesch” uit David, uit de Israëlieten, uit Adam is. Daarom komt Hij dan ook op het Kerstfeest, ten- einde de vernedering van Adams kroost, die reeds stof van reportage is, stof van profete en van priesterlijke verzoeningsdaad te maken, en ten- einde de verhooging van Adams in Hem herboren kroost stof van profete, en daardoor van be- trouwbare reportage te maken. Even reportabel als vader Adam zou geweest zijn, ware hij zon- der zonde onder ons.

Daarom bieden de Adventsdagen ons rijker troost, dan Brunner ooit ons kan ontdekken. De gereformeerde adventsprediking doet ons ver- staan, dat heel dat begrip der „absolute eenmalig- heid” een fictie is, die, uitgewerkt op de manier van Brunner, den waarachtigen Kerstzegen met het eigenlijke Kerstevangelie ons ontrooft. We zullen hier geen pleit voeren voor of tegen het schema dergenen, die het historisch gebeuren of de historische „begripsvorming” hebben behan- deld onder invoering van den term: „het een- malige”; tegen dat schema hebben we heel wat bezwaren. Maar één ding is er, waar alles op aankomt: wil men eenmaal het „historische” ge- beuren als het „eenmalige” aandienen, dan is de Zone Gods tot de heel gewone „eenmaligheid”, tot de „eenmaligheid” van ons allemaal, ingegaan. Hij heeft dat, wat Brunner noemt de „relatieve” een- maligheid, of Hij heeft ons niets te zeggen, niets te schenken. Hij is tot onze wereld met haar „een- maligheid” in „natuur” en „menschen- en dieren- en engelenwereld” ingegaan met een ambt, dat Hij alleen had ontvangen en ook alleen kon be- dienen. Dat is waar. En misschien wordt een enkele onder onze lezers hier nog duidelijker, waarom ons blad altijd zoo op die ambtsge- dachte den nadruk lei. Maar Zijn ambt ver- vullen, dat kon Hij, evenals de eerste Adam, slechts doen door in te gaan tot de heel gewone „eenmaligheid”. Als de eerste Adam de relatieve, en de tweede de „absolute” eenmaligheid zou ge- had hebben, dan zou in den messiaanschen titel „tweede Adam” de eigennaam (Adam) door het telwoord (tweede) verslonden zijn. Dan zou het telwoord (tweede) als rangtelwoord verleerd zijn. Want een eerste, tweede, derde, vierde, kan men slechts tellen en „rang”schikken in hetzelfde ni- veau, in dezelfde „eenmaligheid”.

Dit is de Kerstboodschap; en slechts deze Kerstverkondiging behoudt de mogelijkheid van adventsprediking. Als de „tweede Adam” op Kerstfeest zóó in de wereld „inbreken” zou, dat de „absolute eenmaligheid” van Hem de relatieve van den eersten Adam en van ons, Adams kroost, slechts in een „punt” zou snijden, dan ware er geen adventslijn meer te trekken, geen advents- prediking meer te houden. Tenzij we den kansel aan de Mythe zouden opdragen.

Christus „in het vleesch”: komt, ziet nu allen op Hem. En kent Hem niet „naar het vleesch”, d.w.z. niet op uw vleeschelijke, bloot-natuurlijke,

en daartoe door de zonde bedorven wijze, doch bidt God genade Hem te kennen uit Zijn Woord, te kennen „naar den Geest”. Slechts door een „kennen naar den Geest” is het mogelijk, in Jezus van Nazareth meer te onderkennen, dan de repor- ters kunnen rapporteeren zolang ze enkel den buitenkant zien. Dat Jezus van Nazareth in al Zijn handelingen, die in het dagblad komen kun- nen, Christus is, dat is alleen geloofsinzicht; en dat geloof brengt daarna betrouwbare, d.w.z. gees- telijke reportage mee. Reportage omtrent „Chris- tus in het vleesch”, welke reportage alsdan zelf niet naar het vleesch is. De niet-geloovige „re- portage”, die is „naar het vleesch”, en die ook alleen. Het „vleesch” van Christus is door den Geest ontdoet. Wie dien Geest niet aanvaardt in Zijn openbaring omtrent Christus’ vleesch, die miskent den Christus in het vleesch permanent. Doch dat ligt dan niet aan Christus’ vleesch, doch aan het zijne: het is niet verlicht, niet onder- worpen aan den Geest der openbaring, den Geest van Christus, die te voren heeft betuigd, en die heden nóg betuigt, dat Jezus is de Christus, de beloofde Messias.

Den „Christus in het vleesch”, dien ken- nen we; Hij leeft nog heden.

Den „Christus naar het vleesch”, dien noe- men we een fictie, evenals de „absolute eenmalig- heid”. En als Brunner zijn Theorie redden wil door te zeggen, dat „elk object beantwoordt aan de kennis daarvan”, dan zeggen we: Uw „object” van reportage-kennis bestaat niet. Derhalve heb- ben we voor de kennis van den werkelijken Chris- tus slechts de onderwerping noodig aan de pro- fete, de lyriek, ook de kronieken, die God van Hem getuigen liet door een „eenmalige” voor- zienigheid. K. S.

UIT DE SCHRIFT

Meer dan herhaling.

En hij zal voor Hem heengaan, in den geest en de kracht van Elia, om te bekeeren de harten der vaderen tot de kinderen, en de ongehoor- samen tot de voorzichtigheid der rechtvaardigen, om den Heere te bereiden een toegestuft volk. Luk. 1:17.

God heeft verhoord het bidden van Zijn priester Zacharias. En nu zal dan aanbrenken de Nieuwe Dag met de openbaring der genade, zóó wonder- lijk, dat geen oog het heeft gezien en geen oor gehoord. Hoe zal God dat, wat in geen men- schenhart is opgeklimmen maar nu gaat komen, mededeelen? Hoe zal God omschrijven de oorzaak der vreugde, die dan toch eindelijk weer een lof- zang doet geboren worden in den barren tijd van het Herodiaansche bewind? Wat zal de taak zijn van de gloednieuwe figuur in de openbaringshisto- rie van het evangelie, die priester en Nazireër en profeet zal zijn?

Dit zegt God nu bij monde van den engel in een woordenkeus, die aan de laatste woorden van het Boek des Ouden Verbonds herinnert. (Mal. 4:5, 6.) En die levendig maakt voor het geloovig bewustzijn een van de sublimste profetengestalten van Oud-Israël.

God is toch wel zeer goed, als Hij Zich open- baart.

Gods verborgen omgang vinden zij, wien God Zijn hart ontsluit; aan Zijn vrienden, Zijn beminden, legt Hij Zijn geheimen uit.¹⁾

Maar God spreekt dan geen geheimtaal, Zacha- rias kan niet zeggen, dat hij er niets van begrepen heeft.

Dus wordt hem door het woord van den engel duidelijk, dat God Zich gaat ontfemen over Zijn volk met de ontfeming, waarin Hij eens Elia zond temidden van de verbastering en ontwrich- ting van Israëls leven ten dage van Achabs en Izéls bewind. De dagen van Herodes den Groote hadden veel weg van dien vorigen tijd, toen zeven- duizend slechts hun knieën niet hadden gebogen voor de afgodische nieuwigheden van de prinses uit Tyrus. Herodes was niet zonder tacl. Hij kon zich zelfs verbeelden den Joden een Jood en den Grieken een Griek te zijn, toen hij zijn schalkst openstelde zoowel voor de restauratie van den Joodschen tempel in Jeruzalem als voor het bou- wen van meer dan één heiligdom in het oude heilige land voor den Divus Augustus, keizer van Rome. Maar dat kon de rechtvaardigen niet mis- leiden. Het doel van zijn politiek in cultureelen zin was toch de geleidelijke helleniseering van Pale- stina. Nu ja, de oudere generatie zag zich nog iets toegeworpen, maar zelfs de tempelrestauratie werd minder aannemelijk voor haar door het over- vloedig gebruik van de middelen der Grieksche kunst. Bovendien kreeg Jeruzalem naast zijn tem- pel zijn theater en zijn paardenrennen en zijn vier-

1) Psalm 25:7 in Het boek der Psalmen, de psalmen van Israël op de oorspronkelijke melodieën uit de zestiende eeuw opnieuw naar het Hebreeuwsch bewerkt en voorzien van aan- teekeningen, in opdracht van de administratie: geestelijke liden- ren uit den schat van de kerk aller eeuwen, uitgegeven door de Zuid-Hollandsche uitg. maatsch. Den Haag, 1936.

jaarlijkse sportfeesten. Velen jongeren was dij lief. De spanning tusschen den ouden en den nieu- wen tijd werd kwaadaardig. De waarde van de erve der vaderen kreeg, evenals in de dagen van Achab en Elia (1 Kon. 21:3), een problematisch karakter.

Nu, in een fel conflict tusschen den Heere en Baäl had eens Elia met geest en kracht den naam van den Heere mogen verheerlijken. En van den nood van zijn tijd wist Zacharias wel zoo veel, dat de herinnering aan den terugkeer van Elia's geest en kracht in de gestalte van zijn kind hem blijde hope gaf.

Juist van dergelijke schandelijke verscheuring van Israël in partijschappen, die 'n felle politieke kleur kreeg sinds de Romeinsche bescherming was inge- roepen en toen de Herodesen en na hen en met hen de stadhouders van Rome Palestina be- heerschten, en die de tragiek van den Joodschen bevrijdingsoorlog tegen Vespasianus en Titus heb- ben uitgemaakt, had Maleachi geprofeteerd, toen hij in de laatste woorden van zijn boek de aan- dacht vestigde op de flagrante tegenstelling tus- schen generaties; op de wanhopige verdeeldheid tusschen vaderen en kinderen, die pas door be- keering kon worden overbrugd. En toen had Ma- leachi ook van ontfemingen Gods mogen spreken, die één zouden doen komen in den geest en de kracht van Elia, opdat hij de uiteenliggende gene- raties verzoenen zou; opdat God niet kwame, en het land met Zijn banvloek trof.

Welnu, als Zacharias bad om de verlossing van Israël was hij aan het vragen om die toeberei- ding van het verscheurde en verbasterde Israël tot een toegestuft volk van God.

En toen heeft God hem in den tempel het komen van Zijn gadelooze ontfeming beloofd. Daar zal voor Hem heengaan één in den geest en de kracht van Elia, om te bekeeren de harten der vaderen tot de kinderen. God zal nog weer naar Zijn volk grijpen.

Maar daarmee is ook gezegd, dat nieuwe tijden komen nu. Het lijkt haast repetitie: eentonige her- haling van wat in vroeger dagen werd vertoond. Elia en Achab en een vrouw, die profetenbloed wil zien, en een ontwricht Israël. Johannes en Herodes en een vrouw, die een scherprechter in den profetenkerker komen doet, en Israël, dat op geen enkele manier onder Gods beslag te krijgen schijnt.

Doch 't is meer dan herhaling van Elia. Maleachi heeft gezegd, dat na den man met Elia's geest en kracht de dag van den banvloek over Israëls land wel komen kon. En Hij, die meer is dan Elia, en meerder dan Johannes de Dooper, staat voor de deur. Als Hij van het vervloekte land verhoogd zal zijn, zal Hij ze allen tot Zich trekken. Dit zeide Hij van Zichzelf, de Christus Gods, toen Grieken naar Hem hadden gevraagd (Joh. 12 vs 20, 32.) Wanneer dan weer de kinderen des koninkrijks hun God verwerpen, zullen ze van het Oosten en Westen komen en met de vrome vade- ren aanzitten.

En dus verstaan wij hier, dat onze God wel zeer hartelijk is in het geven van Zijn openbaring. Hij onthult de geheimen van Zijn liefde. Ook is Hij de Getrouwe daarin, dat Hij dezelfde dingen zegt en doet, menigmaal. Zacharias, die rechtvaardig is, wordt sterk getrouwt te Jeruzalem. Maar ten laatste wordt de Zoon gezonden. Dan komt toch de critieke dag. Want God wil niet zonder toe- gerust volk zijn. Dit is het oordeel dezer wereld. De prediking van Johannes hebben ze ook niet ge- loofd. En waar nu Christus wordt gepredikt is wel de trouw van God en Zijn ontfeming groot, doch daar is ook het definitieve; verblijd u ook daarover, Zacharias. Ziet, Ik zend u den profet Elia, zegt Maleachi, eer dat die groote en vrees- lijke dag des Heeren komt.

Er komt een tijd, dat wij dezelfde dingen, die we van jongsaf hebben gehoord, niet meer kunnen hooren zonder dat wij zeggen tot Hem, die te sprekt: „Ja, Heere”. En wie dan tot Hem: „Neen” zegt, bedelft zichzelf onder het oordeel. Deze dag is heden, zoo gij Zijn stem hoort!

W.

R. S.

KERKELUK LEVEN

Naar aanleiding der artikelen van Ds Delleman. (IV.)

We mogen derhalve als resultaat van ons onderzoek betreffende het „Schatboek” dit wel noteeren: a. als de Catechismus zegt: ge moet uzelf onderzoeken, of gij geloof(swerkzaamheden) en poenitentie hebt, dan beteekent dat niet: ge moet in u zelf nagaan, of gij den toestand van den (in beginsel) niet-wedergeborens, dan wel dien van den (in beginsel) wedergeborens ver- toont;

b. maar dan wil dat zeggen: ge moet nagaan, of gij den toestand van den in schijn geloovende, dan wel dien van den werkelijk-geloovende vertoont.

De tegenstelling, het dilemma, is niet: wedergeboren of niet-wedergeboren (beide malen: in beginsel),

en ook n met het niet-er mee maar:

in uw lev- zien, maar beeld van c- waarnchtig- doenden „u-“

Men latte- de vraag ste- ook de kwes- over onszel- schuifhoeks- menschen e- alleen wij- geven.

Ik deni- het versche- (piorum co- genen, die poenitentia) in drieerlei- de oorzake- Wat a, b-

kommeren- op de zond- van te doe- beleedigd, l- genoemd. I- wel een „h- poenam aet- lijk daarov- leedigd doo- Petrus.

Wat b. b- tentie”, het- de afwezigl- uit ongeloo- het meer in- gaan ze no- Bij de and- leedwezen, zoenende d- liationis); verdriet; ze- Borg, en he- (confidant)

Wat eind- vreezen, ve-zaamheid. : natuur wor- hun poenit- tegen God; hun feitel- levenden G- af, om ziel- daarentege- een nieuwe- des te meer- Met het- komen in- heproeving- Met het- evenwel de-

De protes- ta de aanw-

Aan het- synode” ge- hierop nee- teit” in- Synode zul- Niemand- Synode hee- hebben mei- de ouderlin- naar een- zelden aan- van kerke- gebrek). Zo- kerkelijke- ringswerk- kerken, of- grootere k- vergadering- men daard-

En overl- betreft: nie- spel is, dat- verband hi- toren: vaal- en die m- overweging- hij een bep- lij tot een- haar tegen- lij in het- dan heuse- gesteld. In- omdat hij- men het- kennen de- van een v- (om het ge- vreesingsk- weg te vi- te zijn, en- al zijn er- zoo niet l- ginselen al-